

Jaarverslag
Bevrijdingsfestival
Groningen
2017

Stichting Vier 5 mei

High lights

Na de heftige 25^e editie van ons festival door een onderbreking van het programma vanwege een onweersbui, en een zeer drukke 26^e editie op Hemelvaartsdag, in aanwezigheid van de minister-president en met zeer mooi weer, hadden wij niet gerekend op alweer een heel druk festival op vrijdag 5 mei 2017.

Maar niets bleek minder waar. Ondanks de niet al te gunstige weersverwachting werd het op vrijdag 5 mei toch weer ontzettend druk. Weliswaar niet meteen aan het begin van de dag, maar vooral vanaf het einde van de middag werd het bijna net zo druk of misschien zelfs wat drukker dan in 2016.

Dat leidde op sommige momenten tot te veel mensen bij één podium, waardoor er sprake was van overcrowding; gelukkig zijn er hele geen ernstige incidenten geschiedt, maar in de grote tent, bij het Sena Performer Stage, was het op sommige momenten te druk. Dat zal consequenties hebben voor de toekomstige indeling van de tent c.q. de area.

Met wederom een zeer aantrekkelijk programma, en de ingebruikname van een nieuw terreintje, achter het Chinese restaurant Ni Hao, was de sfeer, op de hierboven genoemde momenten na, weer uitstekend.

De voorbereidingen verliepen soepel, met name omdat er duidelijker afspraken gemaakt waren met het aan ons festival voorafgaande Kingland Festival, op Koningsdag 27 april 2017.

De weersomstandigheden in de aanloop naar 5 mei waren veel beter dan in 2016. Ondanks de korte bouwtijd, en met een meer professionele bouwploeg, waren we op 5 mei in de ochtend op schema. Het festival kon van start. Het weer was 11° en bewolkt, met hier en daar een spatje regen, maar beslist niet koud.

Organisatorische verbeteringen wierpen hun vruchten af, als het gaat om de uitgiftepunten van de dranken, het aantal automaten en kassa's voor de muntverkoop, de ingebruikname van een nieuwe leveranciersingang bij de Drafbaan op 5 mei, en het eerdergenoemde veldje waar we het Plein van de Vrijheid naartoe hadden verhuisd, met een nieuwe naam: De Weide Wereld

Al deze factoren tezamen zorgden voor een zeer succesvolle editie met de grootste bezoekersaantallen sinds het begin (135.000 bezoekers, verspreid over de gehele dag) en de op één na hoogste omzet; op naar 2018!

Inhoudelijke projecten 2017

Scholentour en debatten op 5 mei.

Sinds jaren organiseert de stichting debatten op middelbare scholen in de provincie Groningen. Debatten met de leerlingen, meestal van het derde leerjaar vmbo, tijdens de reguliere schooltijd. Met een gespreksleider en twee 'debaters', vrij jonge mensen die de taal spreken van de leerlingen en die de leerlingen ook accepteren als gesprekspartner.

Doelstelling is het bespreken van het thema van het Nationaal Comité, ook dit jaar wederom: Vrijheid spreek je af. En de leerlingen laten ervaren dat er meerdere meningen mogelijk zijn. Na een inleidend filmpje worden aan de hand van stellingen actuele kwesties besproken. De leerlingen leren argumenteren en moeten voorbeelden geven gedurende de discussie.

De debatten worden door leerlingen en docenten als waardevol ervaren. Bij de meeste scholen kunnen we elk jaar terugkomen, behoudens praktische bezwaren.

Ook in 2017 heeft onze nieuwe medewerker Ellis Hendriksen voor de eerste maal de werkzaamheden verricht. Met in totaal zeven debaters/gespreksleiders (Sarah Schierbeek, Teun Heuvel, Rik Baptist, Beppie Gerrits, Polo van de Riet, Myrthe Boshart en Ellis Hendriksen zelf) konden we 8 scholen (in 2016 nog 10) en in totaal 39 klassen (in 2016 36 klassen) bedienen (circa 700 leerlingen). We blijven streven naar een stijging van het aantal scholen, omdat wij menen een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de kinderen.

Op 5 mei kozen we voor het eerst voor professionele interventies tijdens het muziekprogramma in de Sena Performers Stage, onder de titel Outspoken, Spoken Word, geprogrammeerd en georganiseerd door Renée Luth. Wij zijn tevreden over deze bijdragen, en zullen in 2018, dit programma voortzetten.

Mensenzoo 2017

Mensenzoo is een soort tentoonstelling in de vorm van een dierentuin, waarin mensen in hokjes zitten die een bepaalde groepen vertegenwoordigen (aanwezig waren 22 'mensensoorten': puber(s), een blinde, een vrijwilliger, een mishandelde vrouw, een aardbevingsslachtoffer, een Surinamer, een Duitse student, een psycholoog, een ambtenaar, een doodgraver, een donkere vrouw, een Fries, een stervensbegeleider, een student, een homo, een lesbo, een alleenstaande moeder, een adhd'er, een rookverslaafde, een Syriër en een 50+er).

Eén van de hokjes was een hokje met een vraagteken: daarin konden bezoekers zelf plaatsnemen, en zij werden weer ondervraagd door andere bezoekers; dat werd als zeer succesvol ervaren.

Enkele malen is een soort flashmob georganiseerd dat voor extra aandacht zorgde. Doelstelling: publiek bewust laten worden van vooroordeel, gesprekken aangaan. Inhoudelijke toets: geslaagd (maar dat komt ook omdat we dit project al voor de vierde keer gedaan hebben, past uitstekend in opdracht van een inhoudelijk project).

Publieksreactie: prima, overwegend positieve reactie, geen negatieve reacties.

Aantallen deelnemers/publiek: circa 35 medewerkers (22 'gestigmatiseerden', 12 begeleiders) en circa 2.000 man publiek.

Video Clip Iedereen is van de Wereld

Sinds 2012 maken we muziekclips met het thema, aanvankelijk op de muziek van de Handsome Poets, (Dance the War is Over). Maar vanaf 2016 op muziek van The Lau "Iedereen is van de Wereld, de Wereld is van iedereen ", het nieuwe lied van het Nationaal Comité.

We hebben kinderen van een basisschool in Finsterwolde gevraagd te gaan dansen. Maar ook zien we beelden in de clip van kinderen die wensvlinders maken. Het **wensvlinderproject** was onderdeel van ons samenwerkingsverband met de gemeente Oldambt. De clip is tevoren gelanceerd om mensen de boodschap verder te laten verspreiden. De clip werkt op zich goed als promotiemiddel van het festival en brengt de boodschap van 5 mei goed over. Maar er waren in 2017 slechts 433 weergaven van het filmpje via internet. Reden om te kijken hoe er in 2018 meer uitgehaald kan worden.

Zie <https://youtube/H5ZyhXuVi6U>

Contact met het publiek via Silhouettenproject, de Videozuil en het Fotoproject en de Kiekjeskar

In 2017 hebben we twee nieuwe projecten ontwikkeld en uitgevoerd waarbij we het publiek wilden activeren. Bij Dansen bij de Bus heeft Leen van Wijngaarden zijn **Silhouettenproject** omgebouwd voor onze doeken. Met dat project kunnen bezoekers een foto laten maken van zichzelf al dansend op een speciale plek in een afgesloten tentje, waardoor hun silhouetten werd opgenomen, geprint, gelamineerd en geplakt op doeken. Het niet erg eenvoudig te betrekken publiek van de area draagt zo haar steentje bij en komt letterlijk in beweging. Tevoren waren enkele silhouetten gemaakt waarbij het terrein al aangekleed was, circa 22 doeken van grote afmetingen geplaatst bij het podium en steigertorens in het veld. Op 5 mei werden de prints van de bezoekers op bouwhekken geplaatst. Enkele honderden mensen hebben deelgenomen aan het project. In 2018 willen we het project continueren.

Met een project van Chantalla Pleiter probeerden we in gesprek te raken met het publiek bij de entree van de Drafbaan. Door middel van een verticale **videozuil** werd het publiek direct aangesproken door een 'gast' van onze kant, waardoor er gesprekjes ontstonden. Het project kwam als een verrassing over en heeft weliswaar niet tot veel (enkele tientallen actief , honderden passief) maar wel hele aardige en leuke interventies geleid.

In 2017 hebben we ons **fotoproject** weer kunnen koppelen aan het reuzenrad, dat in 2016 niet beschikbaar was. We maakten foto's van mensen die een statement hebben gemaakt en plaatsen dat op onze website. Dat werkt goed en laadt het thema 'Vrijheid spreek je af' beter op ons festival.

Ook een positief effect had de **Kiekjeskar**: in de Kiekjeskar kon je een foto laten maken met het thema van 2017 of het logo van het Bevrijdingsfestival en aangekleed met toepasselijke vrijheidssymbolen. In totaal hebben circa 1000 mensen een foto (totaal 242 foto's) laten maken van zichzelf en na plaatsing van deze foto's op Facebook hebben ruim 20.000 mensen deze foto's ook bekeken.

Vrijheidscolleges

Voor de derde maal deden wij mee met de zogenaamde Vrijheidscolleges, een initiatief van het Bevrijdingsfestival Utrecht dat sinds 2013 bestaat. Bedoeld voor de

inhoudelijke verdieping van het maatschappelijke debat over de Four Freedoms van Theodore Roosevelt, uitgesproken in 1941. In samenwerking met de RUG en Hanzehogeschool (en inhoudelijk en praktisch ondersteund door Studium Generale) en het Groninger Forum organiseerden wij drie colleges; op zondag 30 april in het Groninger Forum met Prem Radhakishun, op maandag 1 mei met de Engelse wetenschapper Frank Furedi in het Academiegebouw, beiden over de vrijheid van meningsuiting. De bezoekersaantallen waren veel beter dan in 2016: respectievelijk 60 en 160 mensen.

Het college op 5 mei was Dolf Jansen te gast in de grote tent op de Drafbaan, waar we zijn college combineerden met een Vrijheidsmaaltijd, muziek en vooral ook gesprekken en ontmoetingen tussen gasten van ons en coaches én vluchtelingen van Humanitas, gelardeerd met muziek (AAPNOOTMIES), gedichten (door stadsdichter Lilian Zielstra) en een koor van Syrische vluchtelingen. Er waren veel bezoekers, circa 200, en op enkele praktische zaken na was het project een zeer groot succes en voor herhaling vatbaar.

Het ochtendprogramma op 5 mei is een goede vervanging voor het programma dat we twee keer hebben georganiseerd op 4 mei in de middag. Dat programma gaat dus niet meer terugkomen.

Muziekprogramma

Ons muziekprogramma kon door de resultaten van het voorgaande jaar op hetzelfde niveau blijven. Helicopteract De Jeugd van Tegenwoordig opende het festival op Main Stage om 12.30 uur. Er stonden grote namen als Tom Odell en Chef Special. Na Chef Special bleef het druk bij Main Stage, tijdens het optreden van Kraantje Pappie. Het 5voortvifmoment is goed uitgevoerd, en dit jaar zijn er helaas te weinig filmpjes gemaakt backstage met de artiesten om hun boodschap over te brengen, Dat lukte alleen bij: De Jeugd van Tegenwoordig, Youngr, Dubioza Kollektiv en Sue the Night.

Onze presentator Ebel Jan van Dijk is in her voorjaar naar Lesbos geweest om in het vluchtelingenkamp Kara Tepe mensen op te zoeken met hun verhaal als vluchteling. Daar zijn filmpjes van gemaakt die zowel vóór 5 mei als op 5 mei op het grote videoscherm zijn vertoond voor het publiek. Daarmee bereikten we duizenden mensen en werd onze presentator als het ware 'geladen' met de thematiek van 5 mei.

Het kost relatief weinig moeite om de programmering van de andere podia op 5 mei rond te krijgen. Dat komt mede omdat die podia inmiddels een duidelijk profiel hebben gekregen. Dat geldt zowel voor Dansen bij de Bus, met alternatieve dancemuziek, bij Podium Noord en bij het Local Heroes podium. Bij Podium Noord stond dit jaar als topact Pé en Rinus en Thijs Pot (deelnemer aan Voice of Holland)

In de Kids Area hebben we stappen gezet maar ook voortgeborduurd op wat er in eerdere jaren stond; Ellis Hendriksen is en gaat bezig met uitbreiding van het programma. De belangstelling voor activiteiten blijft onverminderd groot.

Ook in 2017 zorgde programmeur Merlijn Poolman weer voor een aantrekkelijk programma. De sfeer was prima tot circa 21.00 uur, ook door het nieuwe Silhouettenproject. Het programma stopte iets eerder dan gepland door een gewelddadig incident tussen drie bezoekers. De inrichting van de entree verdient nog enige aandacht omdat er een flessenhals ontstond bij een nieuw hek dat toegang gaf tot het terrein. Bovendien was de gesteldheid van het terrein minder goed dan in 2016 waardoor er in het midden van het grasveld een modderpoel was ontstaan

De Urban Area is in 2017 omgedoopt van SENA Talent Stage tot SENA Performers Stage, met acts uit de 'urban scene', en niet te onderschatten doelgroep in de popmuziek. In de nu veel grotere tent, mogelijk door de combinatie met Kingsland, stonden de hele dag duizenden jongeren enthousiast mee te doen met de voornamelijk Nederlandse rappers. Aantal views op internet/YouTube, via BreakNorth Media.

Tijdens de optredens van Boef en Lil' Kleine ontstond er te veel gedrang in de tent. Achteraf gezien hadden we de tent beter kunnen en moeten compartimenteren. Gelukkig was een ingreep door de politie niet noodzakelijk, maar we moeten in de toekomst maatregelen treffen om deze overcrowding te voorkomen. Opvallend was het relatief grote aantal hele jonge kinderen van rond de tien jaar die soms in hun eentje het programma bezochten. Er werden enkele mensen onwel, ook doordat zij ten val waren gekomen. De reactie van de EHBO kwam te laat op gang.

Het programma bij Local Heroes en Podium Noord liep ook dit jaar weer door tot respectievelijk 23.00 uur en 22.15 uur. Over de programmering daar valt niet veel bijzonders te melden. In de Local Heroes area was een presentatie van het Rode Kruis, de Kiekjeskar en ons Afvalproject (zie onder productie). Bij podium Noord stond de markt, het Veteranen Instituut, Mensenzoo (zie boven) en een project van werktheater Moi (met verstandelijk beperkte mensen) en de Verhalenkar van de Verhalen van Groningen (zei Oldambt).

In totaal hebben 53 muzikale acts opgetreden. Voor de rest van het programma verwijzen wij naar de website (zie onder archief).

Een goede vondst uit 2016 en voortgezet in 2017 was dat we de optredende artiesten, zowel bij de Urban Area als bij Main Stage vóór hun optreden kort konden interviewen in de backstage area over wat voor hun vrijheid betekent, naar analogie van de filmpjes die het NC 4&5mei maakte met de ambassadeurs van de vrijheid. Die filmpjes zonden we uit op het grote beeldscherm, aan het begin van de break vóór hun optreden, als opwarmertje, en ook als boodschap. Wij zijn daar zeer tevreden over omdat het de juiste menging s van muziek en inhoud.

De nieuwe area De Weide Wereld bestond behalve uit een podium met wereldmuziek ook uit een taalent, een zweefmolen en presentaties van Amnesty International, ProDemos en Bits of Freedom. Het veld zelf is prachtig geleden met mooie bomen, aan een vijver en met een redelijk goede ondergrond/grasmat. Nadeel is dat de afstand vanaf de entree van het Stadspark groot is en het is naar verwachting in 2018 al te klein voor het verwachte aantal bezoekers.

In de taalent met als titel 'Het Vrije Woord', vond zowel een podiumprogramma plaats met stadsdichter Lilian Zielstra, Zeaux, Kasper Peeters en kinderdichters, als een interactief programma getiteld 'Bootschap', een glijbaan voor gevouwen bootjes van bakpapier met een boodschap erop, Wordbites, TuigTattoshop en Ida Buijs met een 'ansichtkaartenprogramma'. Al met al een beetje een te overladen programma, maar zeer de moeite waard om in 2018 te vervolmaken.

Tussen de entree van de Drafbaan en De Weide Wereld hadden we een locatie ingericht voor sportieve buitenactiviteiten van Outdoor International. De plek bleek niet in de route te liggen. Dus daar zullen we in het vervolg iets aan moeten doen.

Oldambt, samenwerkingsgemeente 2017

In overleg met de stichting Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen (OVCG) en Het Verhaal van Groningen is een plan ontwikkeld voor de jaren 2015-2017 om samen te werken met drie gemeenten, Delfzijl, Pekela en Oldambt.

Dat plan houdt in dat er, naast overige activiteiten rondom de samenwerking met de gemeente, een samenhangend programma is van documentaires, tentoonstelling en educatief project over thema's die specifiek voor die gemeentes spelen en samenhangen met historische gebeurtenissen. Voor dit plan heeft de Provincie in het kader van de activiteiten rondom Het Verhaal van Groningen subsidie beschikbaar gesteld aan het OVCG. Onze stichting participeert in alle activiteiten.

Dat Oldambt de partnergemeente was in 2017 was logisch. In 1942 was de Jodenvervolgung op haar 'hoogtepunt', en Winschoten kende een relatief grote Joodse bevolking.

Met de grote gemeente Oldambt is prima samengewerkt ondanks veel schijven waarover de organisatie verliep, maar er was een mooi programma gerealiseerd. Veel organisaties uit Winschoten en de dorpen eromheen waren betrokken, veel inwoners zijn geconfronteerd met één van de vele programmaonderdelen. De uitvoering was in handen van Marianne Kruiswijk van het Cultuurhistorisch Centrum Oldambt.

Liefke Knol maakte drie mooie korte documentaires met ooggetuigen uit het verzet die te zien was op de regionale televisie en meer dan 100.000 keer XXX bekeken zijn. De dvd is nog beschikbaar voor alle geïnteresseerden en zal de komende jaren ingezet blijven worden, net als overigens de voor het educatieve project opgezette lesbrief.

Bijna alle basisscholen (15 deden mee) in de gemeente namen deel aan het educatieve project De Tweede Wereldoorlog Dichterbij in Oldambt met ooggetuigen een excursie en een bezoek aan de tentoonstelling. En ook bijna alle scholen deden ook mee aan het wensvlinderproject; meer dan 1500 wensvlinders werden op 5 mei tijdens het Bevrijdingfestival verstrooid over het publiek, tijdens het ontsteken van het vuur, in aanwezigheid van een groep kinderen van CBS Annewieke uit Scheemda, dat daarmee de wensen van kinderen voor vrede en veiligheid ontvingen.

Ook zijn er vanuit Marketing Groningen/Verhalen van Groningen activiteiten georganiseerd in Winschoten. De Verhalenkar, ook een initiatief van De Verhalen van Groningen, stond op 5 mei in het Stadspark.

Ook de lopers die uit Wageningen het vuur eerst naar Oldambt en later naar Groningen brachten, verliep prima. De ontvangst op het Bevrijdingsfestival met de burgemeester van Oldambt, Pieter Smit, verliep prima. Het vuur, ook ditmaal gevoed door groen gas dat mede mogelijk gemaakt was door de Gasunie, bleef de rest van dag branden achter de regiecabine voor het geluid, midden tussen het publiek.

De doelstelling van de samenwerking met de gemeente, het betrekken van een zeer groot deel van de bevolking, kan meer dan geslaagd genoemd worden.

De financiering van dit programma vindt plaats door de betreffende gemeente en de provincie Groningen in het kader van het activiteitenprogramma Het Verhaal van Groningen (onder verantwoordelijkheid van het OVCG).

Marketing en P.R.

Het bezoek aan de website was weer prima: op 5 mei circa 64.000 unieke bezoekers, meer dan de 56.000 bezoekers in 2016.

In de periode van 1 maart tot en met eind mei bereikten we net zoveel unieke bezoekers als in 2016, namelijk ongeveer 166.000. We hebben voor het eerst ook echt ingezet op Instagram, hetgeen resulteerde in bijna 1.000 volgers.

Nieuw was de samenwerking met de Noordelijke Dagblad Combinatie, waar we een huis-aan-huis verspreide programmakrant mee hebben gemaakt. Wij zorgden voor de inhoud en de vormgeving, de NDC voor de druk en de verspreiding. Oplage circa 300.000 stuks. Onderdeel van de samenwerking waren zogenaamde stoppers, gratis advertenties in het Dagblad (minstens 7 maal een ¼ pagina met het beeld van ons affiche in de krant, (o.a. op 18/4, 24/4, 25/4, 26/4, 28/4, 1/5 en 2/5). Daarnaast verzorgde het dagblad een lezersactie voor het Vrijheidscolleges van Dolf Jansen en Prem Radhakishun (aantal aanmeldingen: respectievelijk 50 en 14 personen).

Het aantal Facebookvrienden is binnen vier jaar gestegen van circa 6.000 (2014) via 10.000 naar bijna 14.000 tot ruim 16.000 in 2017

We drukten geen flyers meer in de aanloop naar 5 mei maar verspreidden er wel 15.000 als hand-out op 5 mei. Daarnaast verspreidden wij alleen nog 500 A0 affiches, voornamelijk voor city-displays.

Wederom zijn er enkele persberichten verstuurd. Een overzicht van persberichten en gepubliceerde artikelen zijn opgenomen in de bijlage.

Ten behoeve van de website is een zogenaamde 'aftermovie' gemaakt, die de herinnering aan het evenement levend kan houden. Helaas waren er slechts 1645 weergaven via Youtube terwijl er in 2016 ruim 16.000 weergaven waren! Maar via facebook maar liefst 38.000. Bewijs dat het sociale medialandschap elk jaar wijzigt.

Helaas konden we via onze website het programma op het hoofdpodium dit jaar niet streamen door een gebrek aan internetcapaciteit.

Op 5 mei hebben we een beperkt publieksonderzoek gedaan; ongeveer 300 bezoekers zijn gevraagd naar hun leeftijd, postcode en werkzaamheden en ook is gevraagd naar positieve en negatieve punten van het festival.

Wat als eerste opvalt is de verjonging die opgetreden is. In vergelijking met 2010 (een vrije dag vanwege het lustrum, een donderdag) is nu 68% van de bezoekers onder de 27 jaar, terwijl dat eerder slechts 59% was. Een kleiner deel is afkomstig vanuit de stad Groningen (was 51%, nu 37%), er zijn relatief meer werkenden, over het opleidingsniveau zijn geen eenduidige cijfers te geven. In tegenstelling tot wat de bedoeling was kunnen de cijfers niet vergeleken worden met landelijke cijfers, omdat dat onderzoek uiteindelijk niet de juiste cijfers heeft opgeleverd. De cijfers die wij zelf uit ons onderzoek hebben gedistilleerd leidden niet tot een koerswijziging.

Vergunning en productie

Dit jaar is gelukkig veel minder tijd gaan zitten de samenwerking met Kingsland. De samenwerking beperkte zich tot de gezamenlijk inkoop, maar apart facturering van stalen rijplaten, pagodetenten, bouwhekken en de grote publiekstent. De weersomstandigheden hadden weinig invloed op de op- en afbouw van Kingsland. Daardoor was het terrein in redelijk staat toen wij op zaterdag 29 april het terrein konden gaan herinrichten.

Door de grote hoeveelheid publiek van 2016 en klachten daarover van de wat oudere bezoeker, dat er te weinig rustige area's waren, zijn wij op zoek gegaan naar een alternatieve locatie voor de programmering op het Plein van de Vrijheid. Dat is helaas slechts ten dele gelukt. Twee locaties (de Zonneweide en een groot veld nabij de Kinderboerderij) zijn door de gemeente in eerste instantie afgewezen, onder andere wegens het ontbreken van een goede calamiteitenroute en de gesteldheid van het terrein. Uiteindelijk hebben we besloten een

tussenstap te maken naar een groter terrein door een veldje ten westen van het Stadsparkpaviljoen Ni Hao in gebruik te nemen. Dat had wel weer consequenties voor de calamiteitenroute naar de Drafbaan, maar dat kon weer opgelost worden door een nieuwe entree op 5 mei in gebruik te nemen aan de zuidwestzijde van de Drafbaan.

De over het algemeen wat overbelast afdeling productie en veiligheid werd uitgebreid met een eerder betrokken verkeerscoördinator, een coördinator schoonmaak, en een aparte area manager op/afbouw en 5 mei voor het nieuwe terrein dat de Weide Wereld gedoopt werd. Toch was er weer een grote druk op de organisatie door de korte opbouwtijd. Desondanks waren we op tijd klaar. Op 5 mei profiteerden we van de investeringen in de toiletten (o.a. van 60 naar 150 gratis dixi's op de Drafbaan) en het aantal munten kassa's. Last hadden we van het late tijdstip waarop Kingsland liet weten welke tent we gezamenlijk zouden gaan gebruiken.

De overcrowding in de Urban Area bracht aan het licht dat we moeten na gaan denken over de inrichting van dat podium (compartimentering) en de kwaliteit van de (niet professionele) EHBO-medewerkers. De entree tot de Dansen area was eigenlijk niet breed genoeg voor de hoeveelheid publiek die er was.

Op de verharding was het soms te druk, vooral omdat het terrein in de herfst te lijden had gehad van een tent die daar lange tijd heeft gestaan waardoor het op 5 mei midden op het terrein voor een deel een modderpoel was.

De horeca was qua aantal strekkende meters baruitgifte flink vergroot. Dat functioneerde uitstekend en weliswaar leidde de personele wijzigingen in de organisatie (Arjan Smit naar de coördinatie van de pachters en medewerkerscatering en Sigo Koning als hoofd van de natte horeca) tot enige vertraging maar in de praktijk werd alles wel opgelost.

Voor het eerste kon de muntverkoop vertrouwen op voldoende munten, wisselgeld, pinautomaten én kassa's. En de administratie klopte ook beter dan de afgelopen jaren het geval was geweest. Daar zijn flinke stappen gezet.

Niet eerder in de geschiedenis van het Bevrijdingsfestival is het zo'n lange periode zo druk geweest als tijdens de optredens van Chef Special en Kraantje Pappie.

Er is veel extra inzet gepleegd op het schoonhouden van het terrein op 5 mei. Met medewerking van de gemeente, basisschool De Starter (onze burens in het park), scoutingclub Impeesa (dat haar locatie ter beschikking stelde) onder de immer positief ingestelde leiding van Bianca Garrietsen, gesponsord en gefaciliteerd door NL Schoon en de gemeente Groningen. Dat sorteerde veel effect op dat gedeelte van het festivalterrein vóór het viaduct bij de ringweg; dat gedeelte was het grootste gedeelte van de dag behoorlijk vrij van zwerfafval. Ook de inzameling van afval op 6 mei en later verliep goed, beter dan andere jaren. We kregen complimenten uit de buurt. Alleen het allerlaatste stukje schoonmaak leverde weer problemen op: de allerlaatste handmatige schoonmaak van de Drafbaan op vrijdag 12 mei.

Het verkeer buiten het terrein, met fietsen en auto's, verliep goed. Het was uiteraard druk bij de parkeerplaatsen van Martiniplaza en de Gasunie (pas beschikbaar vanaf 17.00 uur, hetgeen tot enige problemen leidde) en de parkeerplaatsen bij Corpus den Hoorn en uiteraard ook bij de vele duizenden fietsenrekken en fietsenplaatsen in de buurt van de Paterswoldseweg.

Cijfers van busvervoer op 5 mei geven aan dat ook het aantal bezoekers dat met de bus kwam wederom weer zeer sterk is gestegen. Wij verwachten dat het komende jaren zich zal

voortzetten. We wachten overigens nog steeds op een gemeentelijke beleidsnotitie over de toekomst van onze festivallocatie, de Drafbaan, inmiddels al meer dan zeven jaar.

Personeel

Onder de bezielende leiding van Shannen Badenbroek zijn er op 5 mei circa 600 medewerkers aan het werk. Een gigantische hoog aantal dat meer en meer ingevuld wordt door mensen die afkomstig zijn van verenigingen (sportverenigingen, studentenverenigingen etc.). De werving verloopt voorspoedig, der afhandeling kost veel tijd, die vooral opgaat aan administratieve verwerking van alle medewerkers.

Hier en daar doen zich knelpunten voor die pas op 5 mei naar voren komen; dat is aanleiding om de organisatie nog eens goed tegen het licht te houden. Knelpunt lijkt vooral communicatie te zijn: meer mensen moeten eerder op de hoogte zijn van de ins and outs op 5 mei zelf. Wordt vervolgd in 2018.

Financiële positie

De afrekening bleef net iets onder de 1 miljoen euro. Vooral de horeca-inkomsten, zowel de directe als die via de pachters zijn de belangrijkste inkomstenbron, naast subsidies en sponsoring. De horeca-inkomsten waren flink hoger dan begroot en net iets lager (minder dan 10%) dan het succesjaar 2016.

De publiciteitskosten stegen door investeringen in signage en extra kosten voor de website.

De productiekosten zijn behoorlijk in de hand gehouden ten opzichte van de begroting, maar waren wel hoger dan die in 2016, waarvan de cijfers verstoord worden door de doorberekening van koste aan Kingsland.

De programmakosten voor het hoofdpodium en de andere podia bleven ongeveer gelijk aan die van 2016, maar er was mee geld beschikbaar voor kleinere inhoudelijke projecten (taalent, silhouettenproject, videozuil).

De personeelskosten zijn wel wat gestegen, zoals was voorzien in de begroting (vooral door de kosten van beveiliging).

Al met al boekte de stichting uiteraard klein positief resultaat, en hoefde het eigen vermogen, zoals wel was voorzien in de begroting, niet aangesproken te worden.

De vermogenspositie van de Stichting is prima te noemen. Een deel van het eigen vermogen zullen wij investeren in het festival van 2018.

Organisatie

Met ingang van 1 maart 2017 is de bestuursvorm gewijzigd, van een directeur met een bestuur naar een directeur/bestuurder met een raad van Toezicht. De oude bestuursleden zijn allen overgestapt naar de Raad van Toezicht, te weten Mohn Baldew (voorzitter), Bernadette Diekstra, Annet Dijkema, Katy van Hasselt en Rob Vinke.

De staforganisatie bestond in 2017 voor het grootste deel uit hetzelfde team als in 2016. Toegevoegd zijn Ellis Hendriksen (debatten, speciale projecten, Kids Area), Marieke Polman nam de pr-activiteiten over van Marinke Kerkhoff, Saskia Mooijman nam de positie in van marktmeester en Lara van den Bergh die van muntmeester. Binnen het horecateam is

de taakverdeling gewijzigd (zie aldaar). Voor 2018 voorzien we een flinke wijziging in het team wegens verschuiving en onderverdeling van de taken binnen productie en veiligheid

Groningen, 18 september 2017.

Diederik van der Meide,
Directeur/bestuurder van stichting Vier 5 mei.